

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽMONIŲ UŽKREČIAMŲJŲ LIGŲ PROFILAKTIKOS
IR KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1553 18, 26 IR 40 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 18, 26 ir 40 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Projektas) parengtas siekiant sudaryti sąlygas užkirsti kelią COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimui. COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) yra pripažinta ypač pavojinga užkrečiamąja liga, vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. birželio 13 d. įsakymu Nr. 278 „Dėl Pavojingų ir ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų, dėl kurių ligoniai, asmenys, įtariamai, kad serga pavojingomis ar ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis, asmenys, turėję sąlytį, ar šių ligų sukėlėjų nešiotojai turi būti hospitalizuojami ir (ar) izoliuojami, tiriami ir (ar) gydomi privalomai, sąrašo patvirtinimo“. Dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimo grėsmės Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija visoje šalyje, taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 4 d. nutarimu Nr. 1226 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ (toliau – Nutarimas Nr. 1226) paskelbtas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje karantinas. Be to, Pasaulio sveikatos organizacija pripažino, kad dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) visame pasaulyje kilo pandemija (šaltinis Pasaulio sveikatos organizacijos generalinio direktoriaus įžanginė kalba, pasakyta 2020 m. kovo 11 d. spaudos konferencijoje dėl COVID-19, <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>).

Atsižvelgiant į sergamumo COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) plitimo mastus ir greitį, siūloma sudaryti prielaidas taikyti papildomas COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) profilaktikos ir kontrolės priemones. Be to, svarbu tai, kad karantinas skelbiamas, kai registruojami nežinomos kilmės užkrečiamųjų ligų sukėlėjų paplitimai arba ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų atvejai, taip pat pavojingų užkrečiamųjų ligų protrūkiai (staigus užkrečiamųjų ligų išplitimas) ar epidemijos (staigus ir neįprastai didelis užkrečiamųjų ligų išplitimas). Taigi, įvertinus užkrečiamųjų ligų, dėl kurių paskelbtas karantinas, keliamą grėsmę (pačios ligos užkrečiamumą ir sukeliama sveikatos sutrikdymo mastą, jos išplitimo mastą) turi būti nustatytas proporcingai šiai grėsmei papildomas sveikatos tikrinimas dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas.

Projekto tikslas – sudaryti sąlygas užkirsti kelią užkrečiamųjų ligų plitimui ir užtikrinti visuomenės sveikatą bei saugumą.

Projekto uždaviniai: nustatyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei teisę papildomai nustatyti Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, papildomai pasitikrinusiems, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, sąrašą, numatant, kad darbuotojų papildomi sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, gali būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis Vyriausybės nustatyta tvarka arba apmokami darbdavio. Taip pat nustatyti, kad kai yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas dėl užkrečiamosios ligos ir nustatomas šios ligos protrūkis darbovietėje, darbuotojams leidžiama dirbti tik pasitikrinus, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas. Darbuotojus, kurie privalo pasitikrinti sveikatą, nustato Nacionalinis visuomenės sveikatos centras ir apie tai informuoja šiuos darbuotojus ir darbdavį. Bei papildyti alternatyva asmens nušalinimui nuo darbo arba jo perkėlimui į kitą darbą, kurį jam leidžiama dirbti pagal sveikatos būklę, jei darbuotojas atsisako nustatytu laiku pasitikrinti, ar neserga užkrečiamąja liga, arba nepasitikrina be labai svarbių priežasčių (liga, dalyvavimas giminaičių laidotuvėse,

komandiruotė), arba yra įtariamas, kad serga, ar serga pavojingomis ar ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis arba yra šių ligų sukėlėjų nešiotojas – darbu nuotoliniu būdu ar galimybe skirti dirbti nuotoliniu būdu.

1) Šiuo metu Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 18 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, tik iš anksto pasitikrinusiems ir vėliau periodiškai besitikrinantiems, ar neserga užkrečiamosiomis ligomis, sąrašą, tikrinimosi tvarką nustato Vyriausybė.

Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, tik iš anksto pasitikrinusiems ir vėliau periodiškai besitikrinantiems, ar neserga užkrečiamosiomis ligomis, sąrašas bei Darbuotojų, kuriems leidžiama dirbti tik iš anksto pasitikrinusiems ir vėliau periodiškai besitikrinantiems, ar neserga užkrečiamosiomis ligomis, sveikatos tikrinimosi tvarka, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 7 d. nutarimu Nr. 544 „Dėl Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, tik iš anksto pasitikrinusiems ir vėliau periodiškai besitikrinantiems, ar neserga užkrečiamosiomis ligomis, sąrašo ir šių darbuotojų sveikatos tikrinimosi tvarkos patvirtinimo“ (toliau – Nutarimas).

Įstatymą siūloma papildyti nuostata, suteikiant Vyriausybei teisę nustatyti Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, papildomai pasitikrinusiems, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, sąrašą.

Atsižvelgiant į tai, Vyriausybei būtų nustatyta teisė tvirtinti 2 (du) sąrašus:

1. Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, tik iš anksto pasitikrinusiems ir vėliau periodiškai besitikrinantiems, ar neserga užkrečiamosiomis ligomis, sąrašas;

2. Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, papildomai pasitikrinusiems, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, sąrašas (toliau abu sąrašai kartu vadinami – Sąrašai).

2) Šiuo metu Įstatyme nėra numatyta, kad kai nustatomas užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, protrūkis darbovietėje, darbuotojams leidžiama dirbti tik pasitikrinus, ar neserga užkrečiamąja liga.

Atsižvelgiant į tai, Įstatymą siūlome papildyti nuostata, kad kai yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas dėl užkrečiamosios ligos ir nustatomas šios ligos protrūkis darbovietėje, darbuotojams leidžiama dirbti tik pasitikrinus, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas. Darbuotojus, kurie privalo pasitikrinti sveikatą, nustato Nacionalinis visuomenės sveikatos centras ir apie tai informuoja šiuos darbuotojus ir darbdavį.

Įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad užkrečiamųjų ligų epidemiologinės diagnostikos tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

Atsižvelgiant į tai, tokia tikrinimo tvarka turėtų būti numatyta Užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio epidemiologinės diagnostikos ir kontrolės tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. spalio 7 d. įsakymu Nr. V-1159 „Dėl Užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio epidemiologinės diagnostikos ir kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“.

3) Šiuo metu Įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad darbuotoją, atsisakiusį nustatyto laiku pasitikrinti, ar neserga užkrečiamąja liga, arba nepasitikrinusį be labai svarbių priežasčių (liga, dalyvavimas giminaičių laidotuvėse, komandiruotė), darbdavys privalo nušalinti nuo darbo ir nemokėti jam darbo užmokesčio iki tos dienos, kol jis pasitiks, ar neserga užkrečiamąja liga, arba perkelti jį toje pačioje darbovietėje į kitą darbą, kurį jam leidžiama dirbti pagal sveikatos būklę. Darbuotojas grąžinamas į ankstesnį darbą nuo tos dienos, kurią pateikia darbdaviui sveikatos patikrinimo išvadas, kad gali tęsti darbą.

Įstatyme nėra numatyta alternatyva asmens nušalinimui nuo darbo arba jo perkėlimui į kitą darbą, kurį jam leidžiama dirbti pagal sveikatos būklę, jei darbuotojas atsisako nustatyto laiku pasitikrinti, ar neserga užkrečiamąja liga, arba nepasitikrina be labai svarbių priežasčių (liga, dalyvavimas giminaičių laidotuvėse, komandiruotė), darbu nuotoliniu būdu.

Atsižvelgiant į tai, Įstatymą siūlome papildyti alternatyva asmens nušalinimui nuo darbo arba jo perkėlimui į kitą darbą, kurį jam leidžiama dirbti pagal sveikatos būklę, jei darbuotojas atsisako nustatyto laiku pasitikrinti, ar neserga užkrečiamąja liga, arba nepasitikrina be labai svarbių priežasčių (liga, dalyvavimas giminaičių laidotuvėse, komandiruotė), darbu nuotoliniu būdu.

4) Šiuo metu Įstatymo 18 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad asmenims, įtariamais, kad serga, ar susirgusiems pavojingomis ar ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis arba tapusiems šių ligų sukėlėjų nešiotojais, iki šeimos gydytojo leidimo draudžiama tęsti šio straipsnio 1 dalyje nurodytame sąraše nustatytus darbus. Pavojingų ir ypač pavojingų ligų, dėl kurių asmenims draudžiama tęsti šio straipsnio 1 dalyje nurodytame sąraše nustatytus darbus iki šeimos gydytojo leidimo, sąrašą tvirtina sveikatos apsaugos ministras. Šiuos asmenis darbdaviai savo iniciatyva, taip pat vykdydami apskričių vyriausiųjų epidemiologų sprendimus, privalo laikinai nušalinti nuo darbo arba perkelti į kitą darbą, kurį jiems leidžiama dirbti pagal sveikatos būklę.

Įstatyme nėra numatyta alternatyva darbo nuotoliniu būdu ar galimybė skirti dirbti nuotoliniu būdu, kai asmuo yra įtariamasis, kad serga, ar serga pavojingomis ar ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis arba yra šių ligų sukėlėjų nešiotojas, atsižvelgiant į tai, Įstatymą siūlome papildyti alternatyva darbu nuotoliniu būdu ar galimybe skirti dirbti nuotoliniu būdu, kai asmuo yra įtariamasis, kad serga, ar serga pavojingomis ar ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis arba yra šių ligų sukėlėjų nešiotojas.

Tokiu atveju tokie asmenys galės toliau dirbti ir jiems nereikės kreiptis dėl ligos išmokos skyrimo. Darbdavys dėl nuotolinio darbo spręs vadovaudamasis Darbo kodekso 52 straipsniu.

Pažymime, kad Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 11¹ straipsnio 2 dalyje numatyta, kad „ligos išmoka asmeniui, kuris serga sunkia lėtine liga, įrašyta į sveikatos apsaugos ministro patvirtintą sunkių lėtinių ligų sąrašą, ir kuris Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino metu vykdydamas savo profesinės veiklos funkcijas turi riziką susirgti užkrečiamąja liga, dėl kurios Vyriausybė paskelbė ekstremaliąją situaciją ir karantiną, ir dėl to tapti laikinai nedarbingas, ir jam dėl darbo organizavimo ypatumų nėra galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu ar darbdavys jam nepaskelbė prastovos Darbo kodekso 47 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyto atveju, mokama iš Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų nuo trečiosios jo laikinojo nedarbingumo dienos, yra lygi 62,06 procento išmokos gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžio“. To paties straipsnio 6 dalyje numatyta, kad „ligos išmoka asmeniui, kuris Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu lankėsi užsienio šalyje (šalyse) ir dėl jo lankymosi užsienio šalyje (šalyse) jam taikoma privaloma izoliacija arba jis turėjo sąlytį su pavojinga užkrečiamąja liga sergančiu asmeniu ir jam dėl darbo organizavimo ypatumų nėra galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu ar darbdavys jam nepaskelbė prastovos Darbo kodekso 47 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyto atveju, mokama iš Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų nuo trečiosios jo laikinojo nedarbingumo dienos, yra lygi 62,06 procento išmokos gavėjo kompensuojamojo uždarbio dydžio“.

Ekstremaliosios situacijos ir karantino pradžioje buvo stebimas ženklus ligos išmokų gavėjų skaičiaus didėjimas. 2020 m. gegužės mėnesį jau buvo įgyvendinamos dauguma Lietuvos Respublikos Vyriausybės kovos su COVID-19 priemonių (prastovos, nuotolinis darbas, subsidijos darbo užmokesčiui, mokesčių atidėjimas ir pan.), todėl ligos išmokų gavėjų skaičius sumažėjo.

Atsižvelgiant į tai, Įstatyme siūlome numatyti galimybę darbuotojui dirbti nuotoliniu būdu, kadangi keičiantis Nutarime Nr. 1226 nustatytoms karantino režimo sąlygoms, pvz., leidžiant kontaktiniu būdu veikti mokykloms, kavinėms ir kt., neišvengiamai turės kontaktiniu būdu pradėti dirbti ir dalis darbuotojų, o tai galimai sąlygos dažnesnius protrūkius darbovietėse. Atliekant protrūkio tyrimus, visiems sąlytį turėjusiems asmenims bus taikoma privaloma izoliacija, ir jei darbuotojui dėl darbo organizavimo ypatumų nebus galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu ar darbdavys darbuotojui nepaskelbs prastovos, tokiam darbuotojui galės būti mokama ligos išmoka.

5) Šiuo metu Įstatymo 18 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad išlaidas už periodinius sveikatos patikrinimus ir vidutinį darbo užmokestį darbuotojams už sveikatos patikrinimus

sugaištą laiką apmoka darbdavys, o už sveikatos patikrinimą prieš pradedant dirbti – darbuotojas, jei kiti įstatymai nenumato kitaip.

Įstatymą siūloma papildyti nuostata, kad darbuotojų papildomi sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, gali būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis Vyriausybės nustatyta tvarka arba apmokami darbdavio.

Atsižvelgiant į tai, Nutarime siūlome numatyti kriterijus, kokiais atvejais darbuotojų papildomi sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, galėtų būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis, o kokiais atvejais būtų apmokami darbdavio.

Pavyzdžiui, vienas iš kriterijų, kuriam esant išlaidos už papildomą darbuotojų sveikatos patikrinimą, dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, galėtų būti finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis – jei paskelbtos valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu darbai ir (ar) veiklos buvo draudžiami ar ribojami ir šiuos darbus dirbantys ir (ar) veiklas vykdančius darbuotojai prieš pradėdami dirbti ir (ar) vykdyti veiklą kontaktiniu būdu turi pasitikrinti ir (ar) vėliau tikrintis, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas.

6) Įstatymo 26 straipsnis reglamentuoja valstybės nustatytą savivaldybių institucijų kompetenciją valdant užkrečiamųjų ligų profilaktiką ir kontrolę.

Įstatymo 26 straipsnio 2 dalyje numatytos savivaldybės administracijos direktoriaus funkcijos, tačiau tarp jų nėra numatyta, kad savivaldybės administracijos direktorius organizuoja savivaldybės teritorijos gyventojų sveikatos patikrinimus dėl užkrečiamosios ligos, taip prisidėdamas prie užkrečiamųjų ligų plitimo suvaldymo ir užtikrindamas visuomenės sveikatą bei saugumą.

Atsižvelgiant į tai, Įstatymą siūlome papildyti savivaldybės administracijos direktoriaus funkcijas.

7) Įstatymo 40 straipsnis reglamentuoja užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės priemonių finansavimą iš valstybės biudžeto ypatumus.

Siūlome patikslinti Įstatymo 40 straipsnio 2 punktą, numatant, kad iš valstybės biudžeto sveikatos priežiūrai numatytų lėšų finansuojama ne tik riboto karantino, bet ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos, paskelbtos dėl užkrečiamosios ligos ir karantino, kurie nustatomi pagal šį Įstatymą ir kitus teisės aktus, priemonių taikymas žmonėms, jų sveikatos patikrinimai, mikrobiologiniai tyrimai, ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų imunoprofilaktika, izoliavimas, atliekami ne tik tarptautinės, bet ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Taigi, šie siūlomi pakeitimai prisidėtų prie COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) ir kitų užkrečiamųjų ligų plitimo tikslinio suvaldymo.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai:

Projektą parengė Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu Įstatyme nėra suteikta Vyriausybei teisė papildomai nustatyti Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, papildomai pasitikriniusiems, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, sąrašą.

Įstatyme nėra numatyta, kad kai yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas dėl užkrečiamosios ligos ir nustatomas šios ligos protrūkis darbovietėje, darbuotojams leidžiama dirbti tik pasitikrinus, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas. Darbuotojus, kurie privalo pasitikrinti sveikatą, nustato Nacionalinis visuomenės sveikatos centras ir apie tai informuoja šiuos darbuotojus ir darbdavį.

Įstatyme nėra numatyta alternatyva asmens nušalinimui nuo darbo arba jo perkėlimui į kitą darbą, kurį jam leidžiama dirbti pagal sveikatos būklę, jei darbuotojas atsisako nustatyto laiku pasitikrinti, ar neserga užkrečiamąja liga, arba nepasitikirina be labai svarbių priežasčių (liga, dalyvavimas giminaičių laidotuviuose, komandiruotė), arba yra įtariamas, kad serga, ar serga pavojingomis ar ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis arba yra šių ligų sukėlėjų nešiotojas – darbu nuotoliniu būdu ar galimybe skirti dirbti nuotoliniu būdu.

Įstatyme nėra numatyta, kad darbuotojų papildomi sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, gali būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis Vyriausybės nustatyta tvarka arba apmokami darbdavio.

Taip pat Įstatyme nėra numatyta savivaldybės administracijos direktoriaus funkcija organizuoti savivaldybės teritorijos gyventojų sveikatos patikrinimus dėl užkrečiamosios ligos.

Įstatyme nėra numatyta, kad iš valstybės biudžete sveikatos priežiūrai numatytų lėšų finansuojama ne tik riboto karantino, bet ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos, paskelbtos dėl užkrečiamosios ligos ir karantino, kurie nustatomi pagal šį Įstatymą ir kitus teisės aktus, priemonių taikymas žmonėms, jų sveikatos patikrinimai, mikrobiologiniai tyrimai, ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų imunoprofilaktika, izoliavimas, atliekami ne tik tarptautinės, bet ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių rezultatų laukiama:

Projektu siūloma papildyti Įstatymo 18 straipsnio 1 dalį nuostata, suteikiant Vyriausybei teisę papildomai nustatyti Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, papildomai pasitikrinusiems, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, sąrašą.

Atsižvelgiant į tai, Vyriausybei būtų nustatyta teisė tvirtinti 2 (du) atskirus Sąrašus. Vienas sąrašas, kuriame būtų nustatyti darbai ir veiklos sritys, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, tik iš anksto pasitikrinusiems ir vėliau periodiškai besitikrinantiems, ar neserga užkrečiamosiomis ligomis. Kitas sąrašas, kuriame būtų numatyti darbai ir veiklos sritys, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, papildomai pasitikrinusiems, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas.

Projektu siūloma papildyti 18 straipsnį 1¹ dalimi numatant, kad kai yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas dėl užkrečiamosios ligos ir nustatomas šios ligos protrūkis darbovietėje, darbuotojams leidžiama dirbti tik pasitikrinus, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas. Darbuotojus, kurie privalo pasitikrinti sveikatą, nustato Nacionalinis visuomenės sveikatos centras ir apie tai informuoja šiuos darbuotojus ir darbdavį.

Projektu siūloma papildyti Įstatymo 18 straipsnio 3 ir 5 dalis alternatyva asmens nušalinimui nuo darbo arba jo perkėlimui į kitą darbą, kurį jam leidžiama dirbti pagal sveikatos būklę, jei darbuotojas atsisako nustatyto laiku pasitikrinti, ar neserga užkrečiamąja liga, arba nepasitikirina be labai svarbių priežasčių (liga, dalyvavimas giminaičių laidotuviuose, komandiruotė), arba yra įtariamas, kad serga, ar serga pavojingomis ar ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis arba yra šių ligų sukėlėjų nešiotojas – darbu nuotoliniu būdu ar galimybe skirti dirbti nuotoliniu būdu.

Kaip buvo nurodyta anksčiau, tokiu atveju toks asmuo galės toliau dirbti ir jam nereikės kreiptis dėl ligos išmokos skyrimo. Darbdavys dėl nuotolinio darbo spręs vadovaudamasis Darbo kodekso 52 straipsniu.

Ekstremaliosios situacijos ir karantino pradžioje buvo stebimas ženklus ligos išmokų gavėjų skaičiaus didėjimas. 2020 m. gegužės mėnesį jau buvo įgyvendinamos dauguma Lietuvos Respublikos Vyriausybės kovos su COVID-19 priemonių (prastovos, nuotolinis darbas, subsidijos darbo užmokesčiui, mokesčių atidėjimas ir pan.), todėl ligos išmokų gavėjų skaičius sumažėjo.

Atsižvelgiant į tai, Įstatyme siūlome numatyti galimybę darbuotojui dirbti nuotoliniu būdu, kadangi keičiantis Nutarime Nr. 1226 nustatytoms karantino režimo sąlygoms, pvz., leidžiant

kontaktiniu būdu veikti mokykloms, kavinėms ir kt., neišvengiamai turės kontaktiniu būdu pradėti dirbti ir dalis darbuotojų, o tai galimai sąlygos dažnesnius protrūkius darbovietėse. Atliekant protrūkio tyrimus, visiems sąlytį turėjusiems asmenims bus taikoma privaloma izoliacija, ir jei darbuotojui dėl darbo organizavimo ypatumų nebus galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu ar darbdavys darbuotojui nepaskelbs prastovos, tokiame darbuotojui galės būti mokama ligos išmoka.

Projektu taip pat siūloma Įstatymo 18 straipsnio 6 dalį papildyti nuostata, kad darbuotojų papildomi sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, gali būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis Vyriausybės nustatyta tvarka arba apmokami darbdavio.

Atsižvelgiant į tai, Nutarime siūlome numatyti kriterijus, kokiais atvejais darbuotojų papildomi sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, galėtų būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis, o kokiais atvejais būtų apmokami darbdavio.

Projektu taip pat siūloma Įstatymo 26 straipsnio 2 dalį 8 punktu, numatant, kad savivaldybės administracijos direktorius organizuoja savivaldybės teritorijos gyventojų sveikatos patikrinimus dėl užkrečiamosios ligos, taip prisidėdamas prie užkrečiamųjų ligų plitimo suvaldymo ir užtikrindamas visuomenės sveikatą bei saugumą.

Projektu siūloma papildyti Įstatymo 40 straipsnio 2 punktą, kad iš valstybės biudžeto sveikatos priežiūrai numatytų lėšų finansuojama ne tik riboto karantino, bet ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos, paskelbtos dėl užkrečiamosios ligos ir karantino, kurie nustatomi pagal šį Įstatymą ir kitus teisės aktus, priemonių taikymas žmonėms, jų sveikatos patikrinimai, mikrobiologiniai tyrimai, ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų imunoprofilaktika, izoliavimas, atliekami ne tik tarptautinės, bet ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Projekto nauda: nustatomos aiškos teisinio reguliavimo nuostatos, susijusios su Vyriausybės teise papildomai nustatyti Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, papildomai pasitikrinsiems, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, sąrašą, numatant, kad darbuotojų papildomi sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, gali būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis Vyriausybės nustatyta tvarka arba apmokami darbdavio. Taip pat nustatyti, kad kai yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas dėl užkrečiamosios ligos ir nustatomas šios ligos protrūkis darbovietėje, darbuotojams leidžiama dirbti tik pasitikrinus, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas. Darbuotojus, kurie privalo pasitikrinti sveikatą, nustato Nacionalinis visuomenės sveikatos centras ir apie tai informuoja šiuos darbuotojus ir darbdavį. Taip pat papildant alternatyva dirbu nuotoliniu būdu ar nustatant galimybę skirti dirbti nuotoliniu būdu, jei darbuotojas atsisako nustatyto laiku pasitikrinti, ar neserga užkrečiamąja liga, arba nepasitikrina be labai svarbių priežasčių (liga, dalyvavimas giminaičių laidotuvėse, komandiruotė), taip pat asmenims, įtariamiems, kad serga, ar serga pavojingomis ar ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis arba yra šių ligų sukėlėjų nešiotojams nustatant draudimą tęsti tam tikrus darbus ar dirbti nurodytoje darbovietėje, taip pat nušalinimo nuo darbo atveju.

Laukiamas rezultatas: užtikrinamas saugesnis atskirų darbų ir veiklos sričių atlaisvinimas ir (ar) organizavimas, sudaroma galimybė laiku nustatyti infekcijos atvejus, organizuoti sąlytį turėjusių asmenų izoliavimą ar kitas užkrečiamųjų ligų kontrolės priemones. Tokiu būdu sumažinama užkrečiamųjų ligų plitimo bei didelių ligos protrūkių, sąlygojančių darboviečių veiklos tęstinumo sutrikimus, rizika. Užtikrinamas tinkamas protrūkių valdymas, jų plitimo sustabdymas, perspėjamas ne tik pirminių, bet ir antrinių atvejų atsiradimas. Užtikrinus tinkamą atvejų atsekamumą ir sąlytį turėjusių asmenų izoliavimą ar kitų užkrečiamųjų ligų kontrolės priemonių organizavimą sudaromos palankesnės sąlygos užkrečiamosios ligos suvaldymui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamo priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikės imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Teigiamos įstatymo projekto priėmimo pasekmės nurodytos aiškinamojo rašto 4 punkte. Neigiamų pasekmių nenumatoma, nebent nepasitenkinimas dėl numatomo papildomo tikrinimo darbuotojams, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, bei jei nustatomas šios ligos protrūkis darbovietėje, darbuotojams leidžiama dirbti tik pasitikrinus, ar neserga užkrečiamąja liga, tačiau, kaip minėta, tokiu reguliavimu siekiama viešojo visos visuomenės saugumo intereso, todėl dėl aiškinamojo rašto 1 punkte nurodytų priežasčių yra būtina ir proporcinga priemonė.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Atsižvelgiant į Įstatymo pakeitimus, siūloma suteikti Vyriausybei teisę papildomai nustatyti Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, papildomai pasitikrinusiems, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, sąrašą.

Atsižvelgiant į tai, Vyriausybei būtų nustatyta teisė tvirtinti 2 (du) atskirus Sąrašus.

Tai leis Vyriausybei greičiau priimti sprendimus dėl tam tikrų darbų ir (ar) veiklų, kurie paskelbtos valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu buvo draudžiami ar ribojami, atnaujinimo. O tai sąlygos teigiamą poveikį verslo sąlygoms – sudarys galimybę vykdyti veiklą saugiomis veiklos organizavimo sąlygomis, leis užtikrinti visuomenės sveikatą bei saugumą. Taip pat bus užtikrinamas saugesnis atskirų darbų ir veiklos sričių atlaisvinimas ir (ar) organizavimas, sudaroma galimybė laiku nustatyti infekcijos atvejus, organizuoti sąlytį turėjusių asmenų izoliavimą ar kitas užkrečiamųjų ligų kontrolės priemones. Tokiu būdu sumažinama užkrečiamųjų ligų plitimo bei didelių ligos protrūkių, sąlygojančių darboviečių veiklos tęstinumo sutrikimus, rizika. Užtikrinamas tinkamas protrūkių valdymas, jų plitimo sustabdymas, perspėjamas ne tik pirminių, bet ir antrinių atvejų atsiradimas. Užtikrinus tinkamą atvejų atsekamumą ir sąlytį turėjusių asmenų izoliavimą ar kitų užkrečiamųjų ligų kontrolės priemonių organizavimą sudaromos palankesnės sąlygos užkrečiamosios ligos suvaldymui.

Taip pat Įstatyme siūlome numatyti, kad kai yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas dėl užkrečiamosios ligos ir nustatomas šios ligos protrūkis darbovietėje, darbuotojams leidžiama dirbti tik pasitikrinus, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas. Darbuotojus, kurie privalo pasitikrinti sveikatą, nustato Nacionalinis visuomenės sveikatos centras ir apie tai informuoja šiuos darbuotojus ir darbdavį.

Įstatymą taip pat siūloma papildyti alternatyva darbu nuotoliniu būdu ar numatyti galimybę darbdaviams skirti dirbti nuotoliniu būdu, jei darbuotojas atsisako nustatytu laiku pasitikrinti, ar neserga užkrečiamąja liga, arba nepasitikrina be labai svarbių priežasčių (liga, dalyvavimas giminaičių laidotuvėse, komandiruotė), taip pat asmenims, įtariamiems, kad serga, ar serga pavojingomis ar ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis arba yra šių ligų sukėlėjų nešiotojams nustatant draudimą tęsti tam tikrus darbus ar dirbti nurodytoje darbovietėje, taip pat nušalinimo nuo darbo atveju.

O taip pat Įstatyme siūloma numatyti, kad darbuotojų papildomi sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, gali būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis Vyriausybės nustatyta tvarka arba apmokami darbdavio.

Atsižvelgiant į tai, Nutarime siūloma numatyti kriterijus, kokiais atvejais darbuotojų papildomi sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio

ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, galėtų būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis, o kokiais atvejais būtų apmokami darbdavio.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Kitų įstatymų priimti ir keisti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekte sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Projekte nenumatyta terminų, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) nuostatas, Europos Sąjungos teisei neprieštarauja.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įstatymų įgyvendinamųjų aktų, kas ir kada juos turėtų parengti:

Atsižvelgiant į Įstatymo pakeitimus, reikės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 7 d. nutarimą Nr. 544 „Dėl Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, tik iš anksto pasitikrinusiems ir vėliau periodiškai besitikrinantiems, ar neserga užkrečiamosiomis ligomis, sąrašo ir šių darbuotojų sveikatos tikrinimosi tvarkos patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. spalio 7 d. įsakymą Nr. V-1159 „Dėl Užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio epidemiologinės diagnostikos ir kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Kadangi šiuo metu neįmanoma numatyti, kiek gali būti protrūkių darbovietėse, kokie darbai ir veiklos sritys bus numatytos Sąrašuose, taip pat kokie kriterijai bus numatyti Nutarime, t. y. kokiais atvejais darbuotojų papildomi sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, galėtų būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis, o kokiais atvejais būtų apmokami darbdavio, todėl Projekto įgyvendinimui reikalingų papildomų biudžeto lėšų šiuo metu nėra galimybės apskaičiuoti.

Pažymėtina, kad protrūkių tyrimai atliekami SARS-CoV-2 (2019-nCoV) RNR nustatymo tikrąja PGR metodu (toliau – PGR tyrimas).

Vidutinė COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) tyrimo/testo atlikimo kaina:

- PGR tyrimas apie 36,30 eur.
- Greitasis antigeno testas apie 5,60 eur.
- Greitasis serologinis antikūnų testas 15,50 eur.

Išlaidų kategorijos:

1. Asmens sveikatos priežiūros įstaigos specialisto darbo užmokestis (ėminio paėmimas, paruošimas ir informacijos suvedimas į informacinę sistemą);

2. Asmens apsaugos priemonės (pirštinės, respiratorius FFP2, akiniai, kombinezonas, antbačiai;
3. Priemonės ėminio paėmimui (mėgintuvėlis, terpė, tamponėlis-šepetėlis);
4. Laboratorinio tyrimo atlikimo kaina / testo įsigijimo kaina;
5. 1808 registracija ir informacinės sistemos administravimo išlaidos vienam tyrimui;
6. SMS žinutė;
7. Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos specialisto darbo užmokestis (laboratorinių tyrimų ir greitųjų testų atsargų įsigijimo ir paskirstymo administravimas).

Statistika:

- Dienos naujų protrūkių skaičius – 6.
- Dienos protrūkiuose nustatytų sąlytį turėjusių asmenų skaičius – 70.
- Per paskutines 7 dienas vidutiniškai per dieną atliekama tyrimų – 6 556.
- Vidutiniškai per mėnesį atliekama tyrimų – 197 000.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Nėra.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus bei sritis:

Protrūkis, užkrečiamoji liga, valstybės lygio ekstremalioji situacija, karantinas.

16. Kiti, iniciatoriaus nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.